

Asylum Seekers and Beneficiaries of International Protection in V4 Countries (Updated Report)

V4NIEM: Visegrad Countries National Integration
Evaluation Mechanism Report 2019

NIEM
ALL IN FOR INTEGRATION

Žiadatelia o azyl a osoby s udelenou medzinárodnou ochranou na Slovensku (Aktualizovaný prehľad)

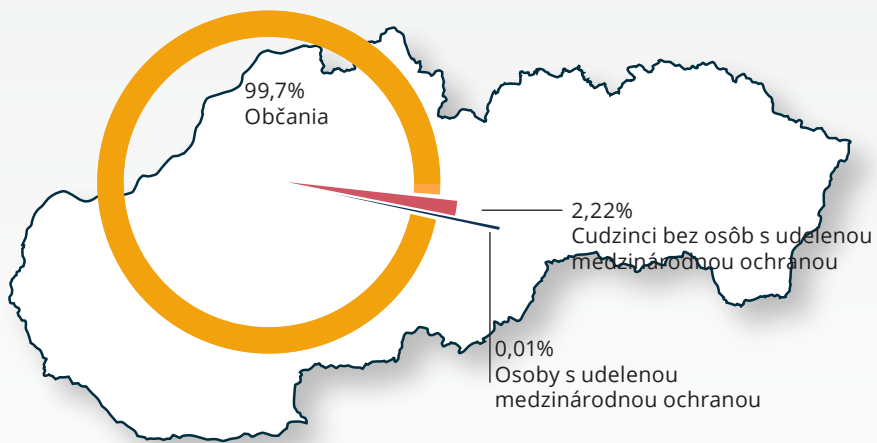
V4NIEM: Visegrad Countries National Integration Evaluation Mechanism Report 2019

MEDZINÁRODNÁ OCHRANA

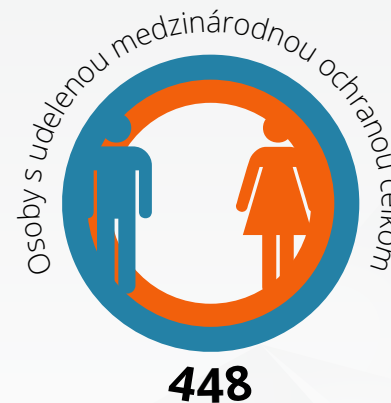
MV SR 2018

MEDZINÁRODNÁ OCHRANA SLOVENSKO

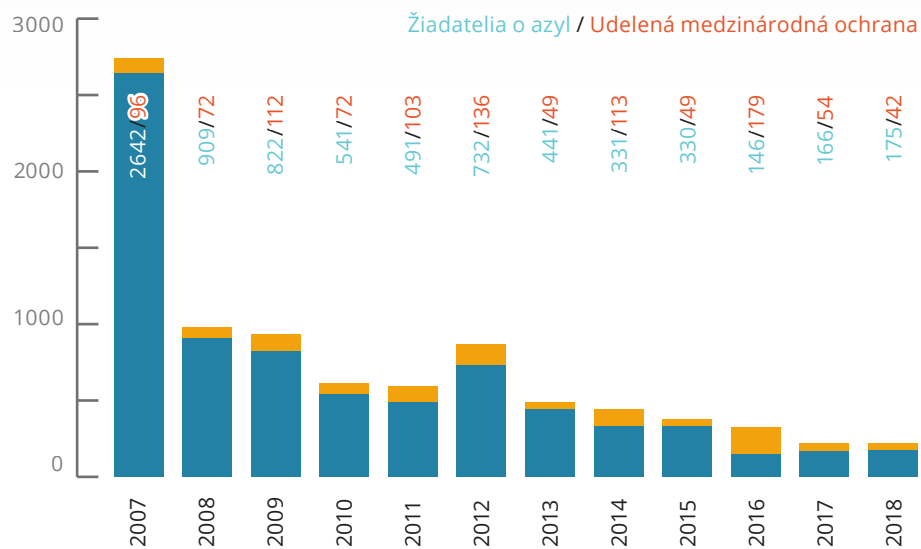
OSOBY S UDELENOU MEDZINÁRODNOU OCHRANOU V ROKU 2018

MV SR 2018

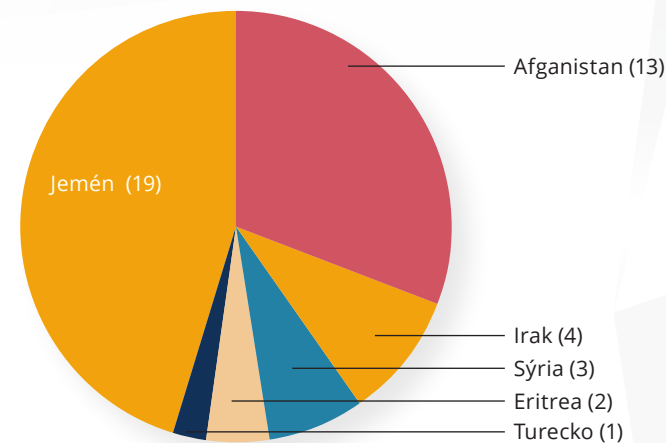
VÝVOJ POČTU ŽIADATEĽOV O AZYL A OSÔB S UDELENOU MEDZINÁRODNOU OCHRANOU (OSMO) NA SLOVENSKU

MV SR 2018, Eurostat

NAJČASTEJŠIA NÁRODNOSŤ DRŽITEĽOV MEDZINÁRODNEJ OCHRANY, KTORÍ JU ZÍSKALI V ROKU 2018

MV SR 2018

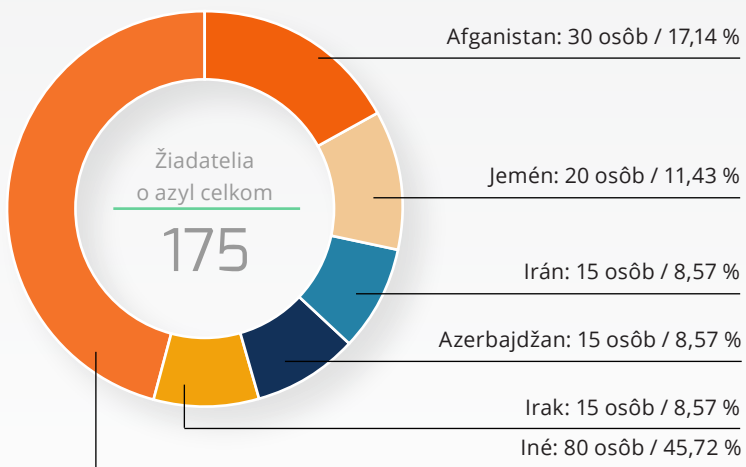

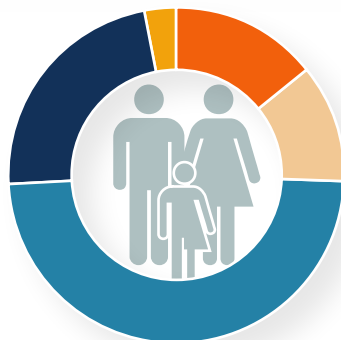
KTO BOLI ŽIADATELIA O AZYL NA SLOVENSKU V ROKU 2018?

Eurostat

KTO BOLI ŽIADATELIA O AZYL? SLOVENSKO

- 0 - 13: 25 osôb / 14,26%
- 14 - 17: 20 osôb / 11,43%
- 18 - 34: 85 osôb / 48,58%
- 35 - 64: 40 osôb / 22,87%
- 65+ : 5 osôb / 2,86%

AKÝ JE ROZDIEL MEDZI AZYLOM A DOPLNKOVOU OCHRANOU?

AZYL

Je udelený cudzincovi, ktorý je prenasledovaný v jeho krajine pôvodu z dôvodu rasy, národnosti alebo náboženstva, politického názoru alebo členstva v určitej sociálnej skupine alebo je prenasledovaný za uplatňovanie jeho politických práv a slobôd. Azyl môže byť tiež udelený príbuznému azylanta alebo z humanitných dôvodov. Azyl je udeľovaný na neurčitý čas. Azyl znamená trvalý pobyt.

Azylanti majú prístup na trh práce, k zdravotnej starostlivosti, k sociálnemu systému, vzdelávaniu a pod. za rovnakých podmienok ako občania.

DOPLNKOVÁ OCHRANA (DO)

Je poskytnutá tomu, komu nebol udelený azyl a tvrdí, že by čelil reálnemu riziku vážneho bezprávia, ak by sa vrátil do krajiny pôvodu (trest smrti, mučenie, neľudské a ponižujúce zaobchádzanie alebo vážne ohrozenie života alebo ľudskej dôstojnosti). DO môže byť poskytnutá taktiež príbuznému osobe s poskytnutou DO. DO je poskytovaná na jeden rok; potom môže byť opakovane predĺžená na dva roky. DO znamená prechodný pobyt.

Osoby s poskytnutou DO majú prístup na trh práce, k vzdelávaniu za rovnakých podmienok ako občania, avšak v prípade zdravotnej starostlivosti je problém z dôvodu iného režimu preplácania výdavkov a prístup k sociálnemu systému je obmedzený.

POČET OSÔB S UDELENOU MEDZINÁRODNOU OCHRANOU PODĽA TYPU OCHRANY V ROKU 2018

MV SR 2018

289 osôb

159 osôb

INTEGRÁCIA OSÔB S UDELENOU MEDZINÁRODNOU OCHRANOU V ROKU 2018

MV SR

SLOVENSKO

Názov programu	Projekt STEP 3
Zodpovedné orgány	Ministerstvo vnútra SR
Realizátori	Marginal (MVO)
Koncepčné dokumenty	Projekt STEP 3
Rozpočet	1 167 999, 5 EUR (1/12/2016 – 31/12/2019)

Integráciu osôb s udelenou medzinárodnou ochranou (OsMO) poskytujú mimovládne organizácie na základe projektov spolufinancovaných zo štátneho rozpočtu a Fondu pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF). MVO poskytujú OsMO finančnú podporu a poradenstvo v sociálnej, právnej a psychologickej oblasti. Účast' na projekte je dobrovoľná. OsMO sa napriek tomu na projekte zúčastňujú, pretože na Slovensku neexistuje štátny integračný program. Jednotlivci sú spravidla ubytovávaní na ubytovniach a v penziónoch, zraniteľné osoby (rodiny s deťmi, staršie osoby) v súkromných bytoch, pretože na

Slovensku nie je funkčné integračné stredisko. Finančná podpora a ďalšie výdavky (napr. lieky, rekvalifikačné kurzy, školské potreby, voľnočasové aktivity) sú vyplatené z projektu na limitované obdobie. Okrem toho majú OsMO nárok na niektoré štátne sociálne dávky. Azylanti majú rovnaký prístup ku zdravotnej starostlivosti ako občania v rozsahu verejného zdravotného poistenia. OsMO majú rovnaké práva a prístup k vzdelávaniu ako slovenskí občania od predškolského zariadenia až po stredné školy a univerzity. OsMo majú voľný prístup na trh práce. Nepotrebujú žiadne pracovné povolenie.

INTEGRÁCIA V EURÓPSKOM POROVNANÍ

Stav integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou (OsMO) na území SR zostal takmer nezmenený v porovnaní s minulým rokom. Štátny integračný program, ktorý sa mal začať implementovať už začiatkom roka 2017, nebol doposiaľ prijatý. Integračná politika SR, ktorá je v platnosti od roku 2014 a ukladá integračné opatrenia v rôznych oblastiach integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín (vrátane OsMO) by mala byť v tomto roku revidovaná. V minulom roku bola schválená Stratégia pracovnej mobility cudzincov, ktorá poukazuje na potrebu prílevu pracovnej sily zo zahraničia a čiastočne sa zameriava aj na integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín (všeobecne).

Integráciu OsMO v SR naďalej zabezpečujú mimovládne organizácie prostredníctvom projektov. Z krajín V4 má však schválený a fungujúci Štátny integračný program špecificky zameraný na integráciu OsMO s vyhradeným finančným krytím zo strany štátu iba Česká republika.

Najdôležitejšími a zároveň najkomplikovanejšími oblasťami integrácie OsMO sa v podmienkach SR javí zabezpečenie vhodného bývania a systém sociálneho zabezpečenia najmä pre najzraniteľnejšie skupiny OsMO.

V zmysle Zákona o azyle by mali byť azylanti dočasne ubytovaní v integračnom stredisku, avšak jediné

zariadenie, ktoré bolo pre tieto účely zriadené, sa nevyužíva. Zákon o azyle tiež ustanovuje, že Ministerstvo vnútra SR poskytne obci, ktorá zabezpečí azylantovi ubytovanie, príspevok na zaobstaranie ubytovania alebo príspevok na rozvoj infraštruktúry obce za podmienok určených komplexným programom integrácie, ktorý na návrh Ministerstva vnútra SR schvaľuje vláda. Uvedené ustanovenie sa taktiež neuplatňuje.

V praxi na začiatku procesu integrácie zabezpečujú bývanie pre OsMO mimovládne organizácie realizujúce integračný projekt. Pobyt OsMO na území SR je oprávnený, ich voľný pohyb v rámci územia SR nie je nijako obmedzený, taktiež môžu nadobúdať nehnuteľnosti či uzatvárať nájomné zmluvy bez obmedzenia. OsMO však v počiatkovej fáze integrácie nemajú moc na výber (ak nemajú dostatočné kontakty a finančné prostriedky), čo sa týka miesta ich integrácie. OsMO síce majú právo požiadať o príspevok na bývanie, avšak tento je súčasťou dávok v hmotnej núdzi a nie je možné oň požiadať samostatne. Spravidla sú teda odkázané na finančnú podporu a kapacity (ubytovacie, ale aj personálne) MVO, ktoré realizujú integračný projekt.

Jednotlivci sú spravidla ubytovávaní na ubytovniach alebo na vysokoškolských internátoch, rodiny s deťmi a starší ľudia v súkromných bytoch za komerčné nájomné, ktoré je privysoké. Podľa

SAFE HARBOUR

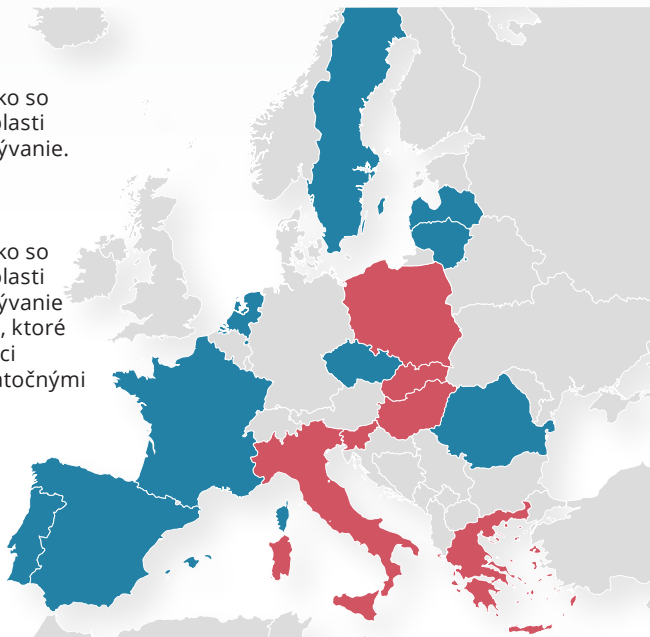
Integračnej politiky SR mestá a obce sa majú pri realizácii programov sociálnej inklúzie a integračných programov pre cudzincov zamerať na zabezpečenie primeraného bývania s ohľadom na zamedzenie segregácie cudzincov. Koncepcia štátnej bytovej politiky do roku 2020 medzi znevýhodnené skupiny na trhu s bývaním zaradila popri iných skupinách aj cudzincov a migrantov. Do systému verejného bývania však OsMO v počiatočnej fáze integrácie nemajú prístup, pretože nespĺňajú základné podmienky stanovené všeobecnými záväznými nariadenia miest (napr. určitý príjem, trvalý pobyt v meste po určitý čas). Podiel verejného bývania na trhu je však nedostačujúci. Celkovo samosprávy sa na území SR podieľajú na procese integrácie OsMO veľmi málo okrem ojedinelých prípadov, napr. mesto Košice poskytlo do prenájmu MVO 5 dvojizbových sociálnych bytov pre OsMO. Naopak napr. vo Švédsku alebo Holandsku je samosprávam zverená hlavná úloha v oblasti integrácie OsMO.

V hlavnom meste Bratislava MVO nadviazalo spoluprácu v oblasti bývania s cirkvou. V súkromnom sektore sa majitelia nehnuteľností zdráhajú prenajímať

byty cudzincom, o to viac špecificky utečencom. Dôvody sú rôzne – napr. xenofóbné postoje, obavy z neplatenia nájomného, či krátkodobosť pobytu. Najväčšej výzve, tak ako v rade ďalších štátov EÚ, čelí SR v oblasti sociálneho zabezpečenia pre najzraniteľnejšie skupiny OsMO ako sú napr. vdovy/vdovci, invalidné osoby, osoby v seniorskom veku. OsMO musia splniť tie isté podmienky ako štátni občania SR na vyplatenie vdovského, invalidného, starobného dôchodku, čo je pre novo prichádzajúce osoby, ktoré sú v danej situácii, prakticky nemožné. Ak podmienky nespĺnia a nemajú možnosť iného príjmu, sú odkázané na dávky v hmotnej núdzi, ktoré sú nedostatočné a dostávajú ich na hranicu chudoby. Čo je pozitívne, na druhej strane sú OsMO považované za znevýhodnené osoby na trhu práce, čo im priznáva špecifické nároky v oblasti zamestnávania. Taktiež sú oprávnenými prijímateľmi sociálnych služieb, kompenzácií pre osoby ťažko zdravotne postihnuté a štátnych rodinných dávok (okrem príspevku pri narodení dieťaťa, ktorý patrí iba azylantom, nie osobám s DO) v rovnakom rozsahu ako občania SR.

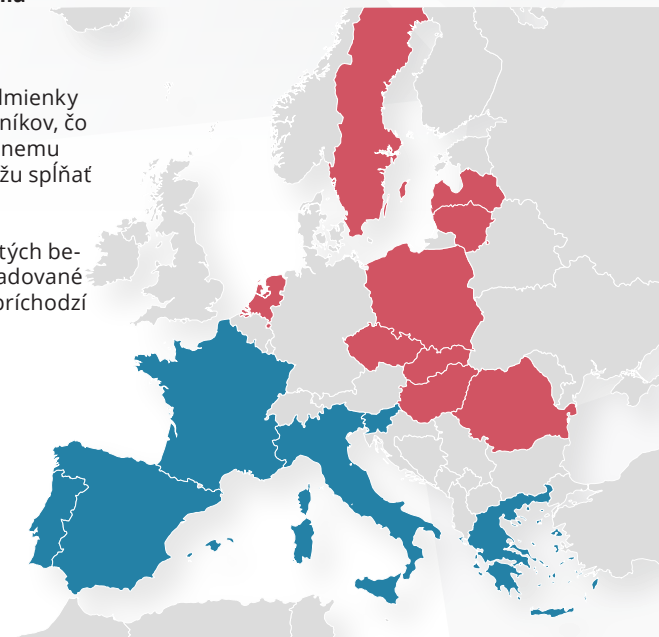
Prístup k bývaniu a príspevky na bývanie

- Rovnaké zaobchádzanie ako so štátnymi príslušníkmi v oblasti bývania a príspevkov na bývanie.
- Rovnaké zaobchádzanie ako so štátnymi príslušníkmi v oblasti bývania a príspevkov na bývanie obmedzené podmienkami, ktoré novopričodzí prisťahovalci nemôžu splniť, alebo dodatočnými obmedzeniami.

Začlenenie do systému sociálneho zabezpečenia

- Rovnaké všeobecné podmienky ako pre štátnych príslušníkov, čo sa týka prístupu k sociálnemu zabezpečeniu, ktoré môžu splňať noví prisťahovalci.
- OsMO sú vylúčení z určitých benefitov a / alebo sú vyžadované podmienky, ktoré novopričodzí OsMO nemôžu splniť.

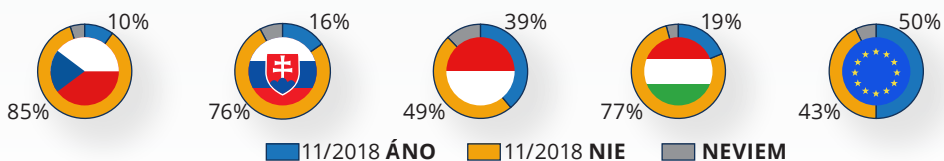
POSTOJE K MIGRÁCIÍ VO V4 PODĽA ŠTANDARDNÉHO EUROBAROMETRA

Eurobarometer 84 (11/2015), 87 (05/2017), 90 (11/2018)

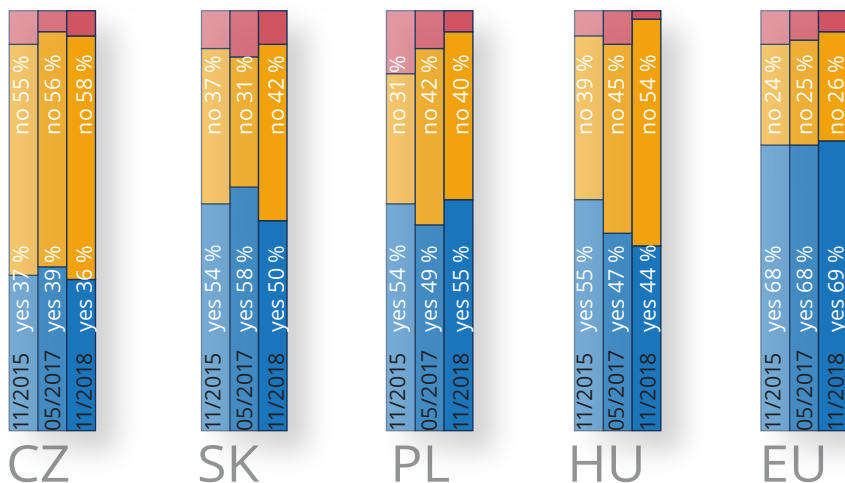
Po viac než troch rokoch od vypuknutia negatívnych postojov k migrácii v krajinách V4, ktoré boli poháňané častokrát nenaplnenými obavami a strachom, prieskumy Eurobarometra naďalej vykazujú veľmi málo zmien, najmä pokiaľ ide o prisťahovalectvo z krajín mimo EÚ. Postoje v krajinách V4 kontrastujú s vyšším a rastúcim počtom pozitívne ladených občanov vo väčšine krajín EÚ, vrátane krajín s najvyšším počtom žiadateľov o azyl. Taliansko zaznamenalo od roku 2015 nárast podielu respondentov, ktorí vidia imigráciu z krajín mimo EÚ ako pozitívnu o 4 p. b., Nemecko o 5 p. b. a Francúzsko o 8 p. b.

K čiastočnej zmene prišlo v rámci krajín V4 v Poľsku a v Maďarsku. Vyplýva to predovšetkým z pozitívnejších názorov na prisťahovalectvo z krajín EÚ a v prípade Maďarska aj zo zmeny nálady po uzavretí Balkánskej trasy. Na druhej strane, prieskum ukazuje postoje Čechov k všetkým typom migrácie, ktoré sú viac negatívne. Občania krajín V4 majú stále viac negatívnych postojov k spoločnej európskej politike v oblasti migrácie, a to aj napriek ukončeniu povinného systému kvót.

MYSLÍTE SI, ŽE MIGRANTI PRISPIEVAJÚ DOSŤ VAŠEJ KRAJINE?

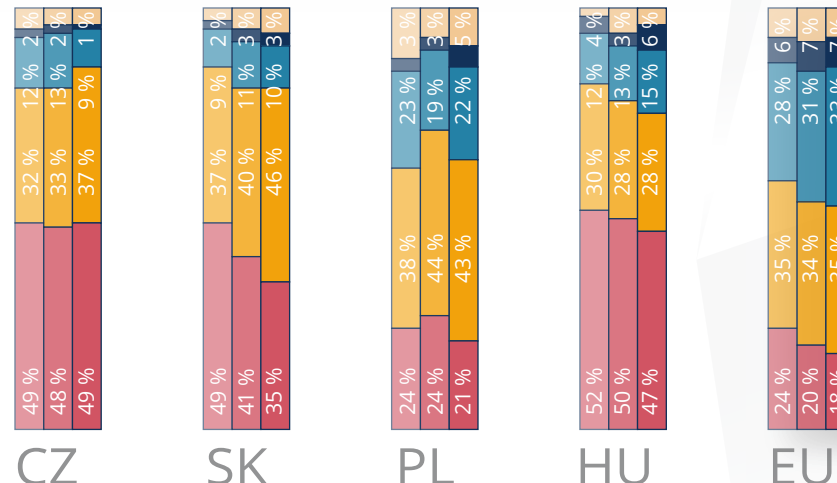
SÚHLASÍTE SO SPOLOČNOU EURÓPSKOU MIGRAČNOU POLITIKOU?

AKÉ POCITY VYVOLÁVA VO VÁS PRISŤAHOVALECTVO ĽUDÍ Z INÝCH KRAJÍN EÚ?

AKÉ POCITY VYVOLÁVA VO VÁS PRISŤAHOVALECTVO ĽUDÍ Z KRAJÍN MIMO EÚ?

AKO DOSTATOČNE SÚ ĽUDIA NA SLOVENSKU INFORMOVANÍ O MIGRÁCII?

Special Eurobarometer 469 (12/2017)

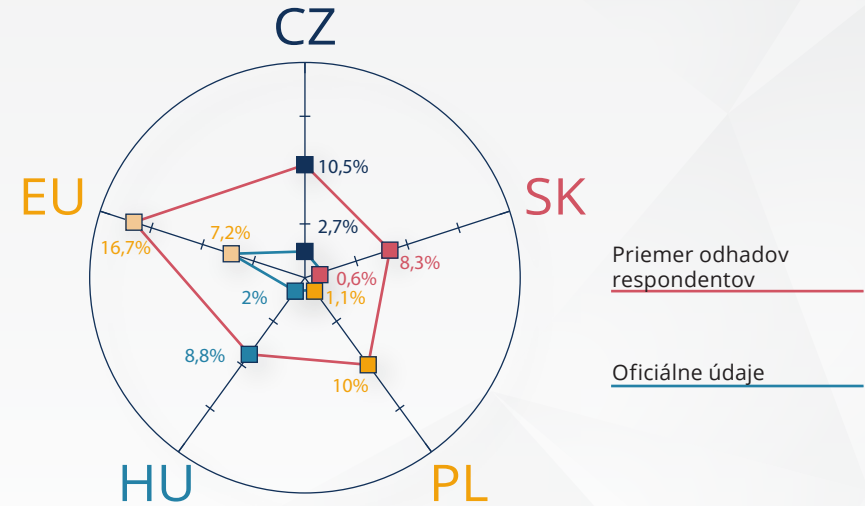
Jednou z podmienok pre to, aby bola spoločnosť schopná zaujať kvalifikované politické názory, je úroveň spoločenského povedomia. Pre tieto účely sa uskutočnil špeciálny prieskum Eurobarometra, ktorý sa zameriaval na úroveň informovanosti o migrácii medzi európskymi občanmi. V odpovedi na samo-hodnotiacu otázku, týkajúcu sa poznatkov o otázkach súvisiacich s prisťahovalectvom a integráciou priznali občania krajín V4 (okrem Poľska) nižší stupeň vedomostí ako je priemer krajín EÚ. Relatívny nedostatok vedomostí sa prejavil v neschopnosti respondentov odhadnúť správny podiel prisťahovalcov na celkovej populácii v ich krajinách. Najmenej presní boli občania Poľska, ktorých odhad prekročil realitu desaťkrát. Nižšia miera povedomia

tiež vedie k nadhodnoteniu pomeru nelegálnych a bežných migrantov (SE / 469 - QA1).

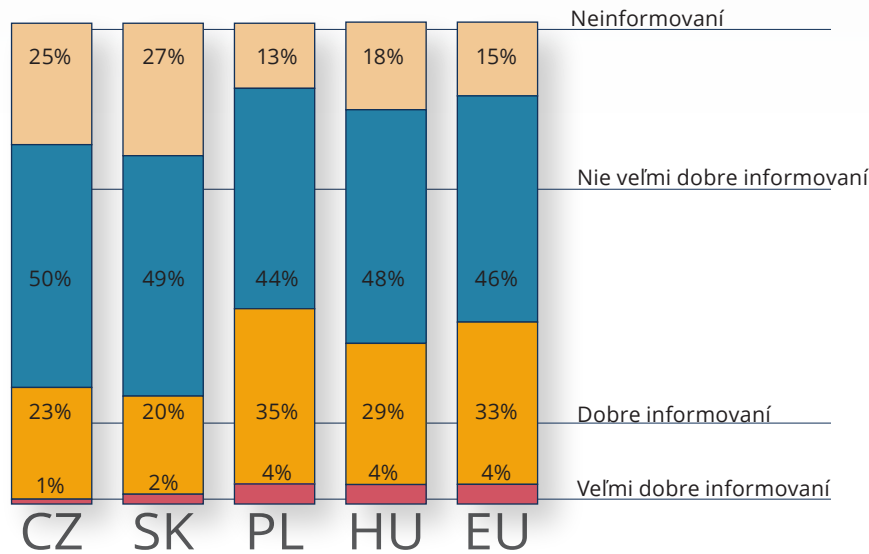
Cesta k povedomiu je pravidelná interakcia s cudzincami vo viacerých oblastiach každodenného života. Krajiny V4 sú krajinami, v ktorých sú interakcie najzriedkavejšie, kde sú odhady najmenej presné a zároveň povedomie ľudí je tvorené médiami a politickým prostredím, ktoré majú sklon k nadmernému zdôrazňovaniu migrácie a často v negatívnom kontexte, čím sa živí predsudky o migrácii spojené s nezákonnosťou alebo kriminalitou. Prieskumy tiež ukázali, že krajiny, ktoré majú najnegatívnejší postoj k prisťahovalectvu z krajín mimo EÚ, sú tiež krajiny s nízkou mierou kontaktu medzi majoritou a prisťahovalcami.

AKÝ SI MYSLÍTE, ŽE JE PODIEL IMIGRANTOV* V CELKOVEJ POPULÁCII NA SLOVENSKU?

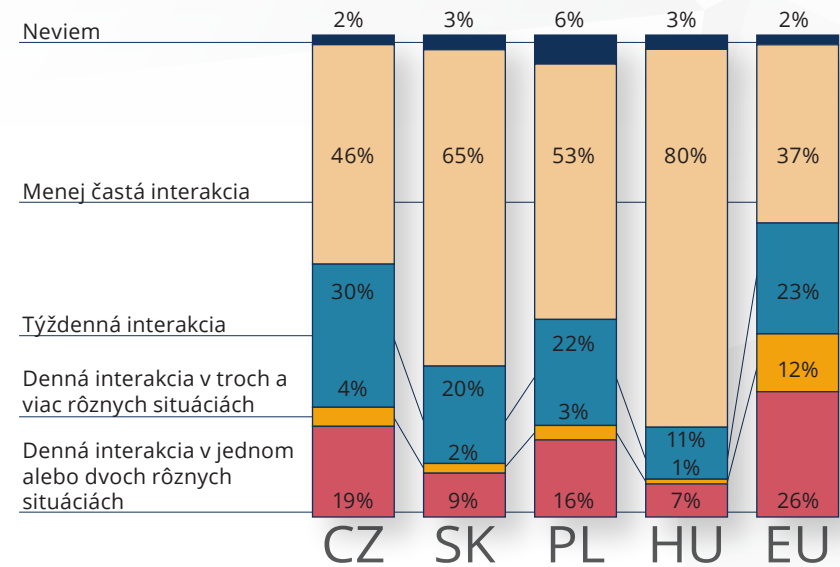
Eurostat

DO AKEJ MIERY SA DOMNIEVATE ŽE STE INFORMOVANÍ O MIGRÁCII A INTEGRÁCII A SÚVISIACICH ZÁLEŽITOSTIACH?

AKO ČASTO SA V PRIEMERE STRETÁVATE S MIGRANTAMI?

KVÓTY SÚ ZA NAMI

SLOVENSKO

Systém povinných kvót pre relokáciu utečencov, ktorý bol predstavený Európskou komisiou dňa 13. mája 2015 sa oficiálne skončil v septembri 2017. Slovensko od začiatku nesúhlasilo so systémom povinných kvót rovnako, ako ostatné krajiny V4. Tieto krajiny aktívne podporovali reformu súčasného azylového systému a odmietali viaceré nadnárodné riešenia.

Slovensko malo v rámci povinných kvót prijať 902 ľudí z Grécka a Talianska. Nakoniec prijalo len 16 utečencov. Slovensko sa zároveň zaviazalo umiestniť sto utečencov v rámci systému dobrovoľného presídľovania. To sa však nestalo. V decembri 2015 ale prijalo 145 asýrskych kresťanov z Iraku, avšak dobrovoľne, nie v rámci systému povinných kvót. Česká republika, Maďarsko a Poľsko sa dostali pred Súdny dvor EÚ za „nedodržanie ich zákonných povinností“ o premiestňovaní utečencov. Komisia nepodala žalobu proti Slovensku vďaka 16 prijatým utečencom v rámci povinných kvót.

Európska rada na summite v júni 2018 dosiahla významnú dohodu o migrácii:

Zo záverov summitu vyplynula ochota členských štátov zriaďovať na svojom území strediská, v ktorých by bolo možné za podpory EÚ rýchlo rozlíšiť, či má migrant nárok na medzinárodnú ochranu, alebo má byť vrátený späť do krajiny pôvodu.

Podľa záverov summitu by malo k relokácii dochádzať výlučne na základe dobrovoľného rozhodnutia prijímajúcich štátov – nepôjde teda o žiadne povinné prerozdelenie.

Po tomto summite boli krajiny V4 pomerne spokojné. Viaceré myšlienky, ktoré presadzovali, boli zakomponované do záverov summitu, vrátane potreby posilnenia vonkajších hraníc a nastolenia viacerých zmien týkajúcich sa kompetenčného a personálneho postavenia agentúry Frontex. Zároveň krajiny V4 dosiahli, že nebudú musieť ustupovať ostatným členským krajinám pod hrozbou súdneho procesu, znížovania eurofondov, či iných sankcií.

Vyjadrenie ministerky vnútra SR z novembra 2018 na zasadnutí Salzburského fóra potvrdzuje jasný

postoj Slovenska v tejto oblasti: „Budeme dbať na to, aby vonkajšia ochrana hranice bola vysoko efektívna. Chceme, aby readmisné dohody a návratová politika takisto boli plnené na sto percent. Zároveň sme sa zhodli na tom, že príčiny migrácie vždy treba riešiť v krajinách pôvodu, prípadne v tranzitných krajinách, a nielen v krajinách, kde migranti žiadajú o azyl“.

Napriek klesajúcim žiadostiam o azyl na území SR a klesajúcim počtom udelených medzinárodných ochrán, ide stále o významnú politickú tému. Aj počas prezidentských volieb, ktoré sa konali v marci 2019, bola téma utečencov využívaná a zneužívaná niektorými kandidátmi počas predvolebnej kampane. Je veľmi dôležité, aby politici a médiá začali o tejto téme hovoriť objektívne, používali správnu terminológiu a fakty, nezamieňali si pojmy migrant a utečenec.

Nedávno sa na pôde OSN hlasovalo o dvoch významných dokumentoch v oblasti migrácie a problematiky utečencov. Globálny rámec o bezpečnej, riadenej a legálnej migrácii a Globálny

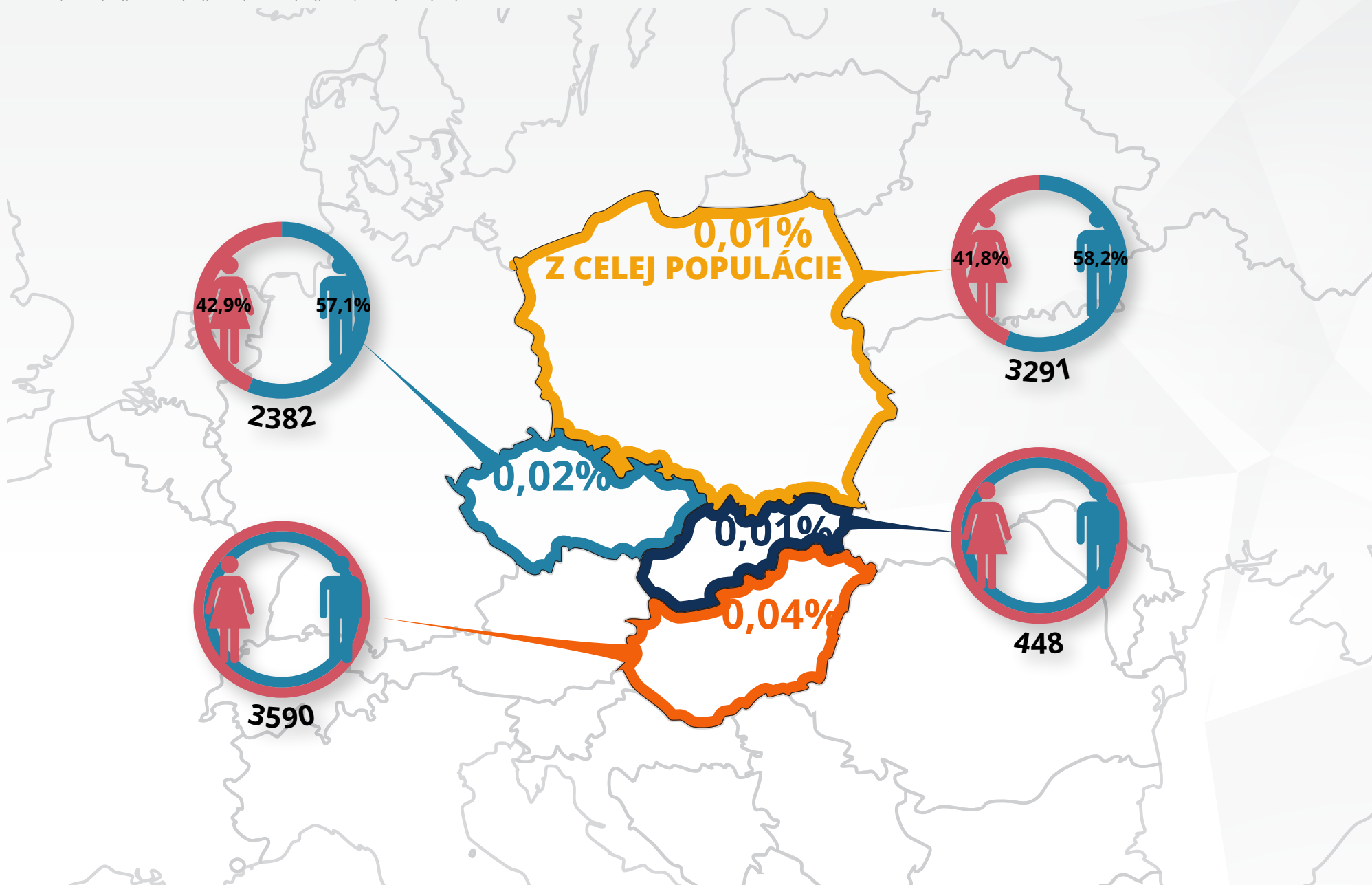
pakt o utečencoch. Čo sa týka postoja SR ku Globálnemu paktu o migrácii, spomedzi krajín V4 si rozhodnutím nezúčastniť sa na hlasovaní zvolila najmiernejší spôsob, ako prejaviť výhrady k migračnému paktu. Zaujímavé však je, že na jeseň v roku 2018, SR bez veľkého povšimnutia médií schválila iný významný národný dokument – Stratégiu pracovnej mobility cudzincov, ktorej cieľom je návrh opatrení na riešenie nedostatku pracovnej sily v SR v niektorých odvetviach prostredníctvom riadenej a cielenej mobility cudzincov. Ako je v samotnej Stratégii uvedené, bola vypracovaná v súlade s kľúčovými princípmi Globálneho paktu o migrácii.

Druhý dokument OSN - Globálny pakt o utečencoch sa Slovenská republika rozhodla podporiť ako ďalších 25 krajín EÚ. Zo 193 členských krajín OSN proti Globálnemu paktu o utečencoch hlasovali len USA a Maďarsko. Tri krajiny sa zdržali hlasovania.

DRŽITELIA MEZINÁRODNEJ OCHRANY V KRAJINÁCH V4 V ROKU 2018

MV ČR, ČSÚ (CZ); MV SR (SK); GUS, UDSC (PL); KSH, BMH, BM (HU) - 2018

V4

VYDALI

ZA PODPORY

EUROPEAN UNION
Asylum, Migration
and Integration Fund

SAFE HARBOUR

Publikácia bola financovaná zo zdrojov EÚ Fondu pre azyl, migráciu a integráciu v rámci projektu „NIEM: National Integration Evaluation Mechanism. Measuring and Enhancing the Integration of Beneficiaries of International Protection“ a zo zdrojov International Visegrad Fund v rámci projektu „V4NIEM: Visegrad Countries National Integration Evaluation Mechanism“.

www.forintegration.eu

Donori nezodpovedajú za obsah ani za použitie informácií. Za obsah a vyjadrené názory nesú výlučnú zodpovednosť autori.

People in Need
Česko
www.peopleinneed.cz

v spolupráci s

Marginal
Bratislava, Slovensko
www.marginal.sk
info@marginal.sk

Jún 2019